

7
raport DOK 455303
ok. 13⁰⁰ w inwoly.

Krzysztof Kieślowski

Krzysztof Piesiewicz

projekt scenariusza filmu Tv /1,5 godziny/

DEKALOG, JEDENASCIE /tytuł roboczy/.

Propozycję Tv Z.D.F. przekazaną nam przez pana Holcha rozumiemy w sposób następujący: chodzi o to, żeby połączyć w jakiś sposób - najlepiej osobą narratora - wątki wszystkich dziesięciu zaproponowanych przez nas ~~szkiców~~ szkiców scenariuszy w jedną całość, którą uda się opowiedzieć w ciągu półtorej godziny filmu. Jest oczywiste, że nawet maksymalnie skracając nie można w półtorej godziny opowiedzieć dziesięciu godzin. Osoba narratora musi więc tutaj spełnić - poza funkcją łączenia - także inną funkcję; musi przejąć na siebie ciężar wyjaśnienia, informacji a także interpretacji tego wszystkiego, ~~na~~ ~~na~~ na co w półtoragodzinnym opowiadaniu nie starczy czasu. Przy tym powinna to być osoba zajmująca, ciekawa, i w jakiś sposób zrozumiała, bliska niemieckiemu widzowi. Wniosek jest więc oczywisty. Na wydarzenia, które proponujemy w cyklu "Dekalog" powinien dla potrzeb tego filmu patrzeć Niemiec.

Można wyobrazić sobie taką sytuację wyjściową. Człowiek, /ok. 30 - 35 lat, ~~aktor niemiecki~~ grany oczywiście przez niemieckiego aktora/ absolwent ~~niemiecki~~ wydziału slawistyki i germanistyki, pracownik naukowy niemieckiego uniwersytetu przyjeżdża do Polski by przez rok prowadzić na Uniwersytecie Warszawskim zajęcia na germanistyce. Jest człowiekiem żywym i ciekawym życia. Jego praca w Polsce podyktowana jest nie tylko

chęcią prowadzenia pracy naukowej ale także chęcią poznania życia w innym niż własny kraju. To, że skończył slawistykę i że interesuje się Polską może być krótko wyjaśnione powodem sentymentalnym: jego babka, którą kochał i która go wychowywała ~~już~~ była polskiego pochodzenia. Przed przyjazdem do Polski na uniwersyteckie zajęcia nigdy tu przedtem nie był. W Polsce zaproponowano mu mieszkanie w hotelu, jednak nie zgodził się na to, wolał być bliżej zwykłych ludzi, bliżej życia. Wybrał więc inną możliwość. Przy pomocy znajomych lub specjalnego państwowego przedsiębiorstwa /to przedsiębiorstwo nazywa się PUMA/ wynajął małe ale wygodne i zaopatrzone w telefon mieszkanie w wielkim bloku. Ponieważ jego praca naukowa na uniwersytecie zajmowała mu zaledwie kilkanaście godzin tygodniowo postanowił - znów głównie z ciekawości, a może i po to by zarobić trochę polskich pieniędzy i nie być skazanym na czarnorynkową wymianę ~~marki~~ DM /kurs oficjalny ok. 40 zł, kurs czarnorynkowy ok. 220 zł./ - dawać korepetycje języka niemieckiego. To pozwoliło mu poznać nowych ludzi, głównie sąsiadów z jego ~~domu~~ bloku. ~~Ź~~ Dom, w którym mieszka, jak już powiedzieliśmy jest bardzo duży. Leży trochę na uboczu, ~~nie~~ dość daleko od centrum, graniczy z małym laskiem i niewielkim stawem. Jest najbardziej wysuniętym w bok budynkiem wielkiego osiedla, których w Warszawie jest dużo. Nasz narrator żyje życiem tego bloku: poznaje ludzi w nim mieszkających, styka się w ten lub inny sposób z ich problemami.

Tych kilka informacji stanowiłoby wprowadzenia narratora do filmu. Powiedzmy, że nazywa się on Reiner. Jego udział w filmie będzie się objawiał w trojaki sposób. Po pierwsze Reiner~~x~~ na początku, na końcu i może jeszcze dwa, trzy~~raz~~ razy będzie mówił do kamery /tak np. wyobrażamy sobie pierwsze informacje o których wyżej/. To pozwoli nam uwiarogodnić bohatera, uwierzyć, że to on właśnie będzie prowadził nas ~~prz~~ przez cały film. Po drugie będzie brał udział w akcji. Nie w każdym odcinku i nie będzie to udział istotny, ale zaistnieje w ten sposób jako jedna z postaci filmu, jedna z osób żyjących w domu. Po trzecie

wreszcie jego głos będzie towarzyszył wydarzeniom na ekranie w których sam Reiner ~~nie~~ nie będzie brał udziału - to właśnie funkcja informacyjna i interpretacyjna jego postaci.

/ Tu krótka uwaga: Dom, ~~w~~ w którym mieszkanie wynajmuje Reiner to dom w którym mieszkają bohaterowie wszystkich odcinków cyklu "Dekalog" - w sposób więc naturalny może się on z nimi zetknąć. Co więcej: akcja cyklu "Dekalog" toczy się od jesieni przez zimę, wiosnę i lato do następnej jesieni - a więc ~~tylko~~ przez taki okres czasu w którym Reiner będąc zatrudniony na Uniwersytecie musiałby mieszkać w Polsce by wywiązać się ze swoich zobowiązań zawodowych/

Jest więc oczywiste, że wydarzenia dziejące się w filmie "Dekalog, jedenaście" widz niemiecki będzie oglądał ~~niezmiernie~~ z perspektywy Reintera.

Spróbujemy najkrócej jak to możliwe i bardzo ~~wzrostkiem~~ - w tym zapisie - schematycznie pokazać związki Reintera z wydarzeniami cyklu "Dekalog" w ten sposób bowiem czytelnik będzie miał możliwość zapoznać się z konwencją, sposobem opowiadania, budową filmu "Dekalog, jedenaście". Aby czytelnik mógł ~~wzrostkiem~~ zrozumieć poniższy zapis musi posłużyć się tekstem "Dekalog - nowele 10 odcinków godzinnych Tv" liczącym ok. 250 stron, który przekazany został pani Ziegler,^x a nie tekstem ~~"Konkretne"~~ "projekt cyklu Tv", który liczy ok. 120 stron i został przekazany wcześniej Z.D.F. Jest to ważna uwaga techniczna - tekst dłuższy jest bardziej rozwinięty i do wydarzeń w nim opisanych będziemy się tu odnosić.

1. Reiner przedstawia powód dla którego znalazł się w Warszawie, mówi kim jest, gdzie mieszka, że ma zajęcia na Uniwersytecie i że prowadzi korepetycje /do kamery/.
2. Reiner prowadzi korepetycje. Zajęcia przerywa Krzysztof /odcinek I cyklu "Dekalog"/ który ~~przez~~ szuka swojego syna. Syna nie ma na

przez Edwarda Kłasińskiego

zajęciach, nie przyszedł, Reiner nie wie dlaczego. /scena z udziałem Reintera/

3. Oglądamy Krzysztofa szukającego syna. W tym czasie Reiner opowiada nam o nim. ~~x/monolog~~ Mówi, że Krzysztof jest konstruktorem programów komputerowych, naukowcem. Reiner może znać go z uniwersytetu. /monolog Reintera off/

4. Oglądamy Krzysztofa w scenie rozmowy z Bogiem przez komputer. Reiner wprowadza nas w tą scenę monologiem/off/ opowiadając historię z obliczoną przez Krzysztofa grubością lodu i o tym, że syn, którego nie mógł on znaleźć prawdopodobnie na skutek przypadku utonął - rozumiemy gniew i ból Krzysztofa. Potem już oglądamy scenę bez udziału monologu Reintera/

5. Reiner jest wśród innych ludzi, kiedy z jeziora wyławiane są zwłoki syna Krzysztofa. Widzi jego zachowanie. /scena z udziałem Reintera/.

6. Reiner, jak wszyscy pracownicy uniwersytetu musi przejść na początku roku badania kontrolne. ~~Wszystko~~ W przychodni lekarskiej, gdzie robione są badania pracuje ordynator /odcinek II cyklu "Dekalog"/. W czasie podawania personaliów okazuje się, że są sąsiadami. Ordynator zna niemiecki, rozmawiają chwilę w tym języku. Tu można będzie powiedzieć o powodach, dla których Reiner studiował slawistykę. Ordynator mówi mu też, śmiejąc się, że zawsze największe kłopoty ma z sąsiadami, nie wie często jak uwolnić się od ich natarczywości. /scena z udziałem Reintera/.

7. Widzimy Dorotę jak próbuje uzyskać od ordynatora odpowiedź czy jej mąż, chory na raka umrze czy ma szansę wyzdrowienia. Monolog Reintera /off/ wprowadza nas w temat odcinka i jest jakby relacją Reintera z tego, co w poprzedniej scenie opowiedział mu ordynator. Scenę zasadniczej rozmowy Doroty z ordynatorem, ~~oglądamy~~ w której okazuje się, że jest ona w ciąży z innym mężczyzną i musi usunąć tę ciążę, jeśli ordynator nie jest pewny czy jej mąż ~~umrze~~ oglądamy już bez udziału monologu Reintera.

~~tu monologu Reiner.~~

8. Reiner w kilku zdaniach opowiada jak skończył się ten dramat /do kamery/.

9. Oglądamy plenrowe zdjęcia miasta w dniu Bożego Narodzenia /początek III odcinka cyklu "Dekalog"/ W monologu /off/ Reiner wyjaśnia, że święta postanowił spędzić w Warszawie. Nie bardzo lubi rodzinę swej siostry, rodzice nie żyją - nie bardzo miał po co wracać w tym czasie do Niemiec... */monolog off/*).

10. Reiner na pasterce. Tłum ludzi, charakterystyczny nastrój, ~~dużo~~ dekoracja kościoła. Słyszemy kazanie księdza /III odcinek cyklu "Dekalog"/. Reiner mówi /off/ , że stojąc wśród tego tłumu wyobraził sobie czym muszą być takie święta dla człowieka samotnego, zwłaszcza w Polsce, gdzie te święta tak mocno związane są z rodziną, rodzinną miłością i wspólnotą. */scena z udziałem Reiner/*

11. Reiner wraca z pasterki. Widzi światła w oknach, rozjarzone choinki, słyszy śpiewane kolędy. Kiedy podchodzi pod swój dom widzi Ewę i Janusza /III odcinek cyklu "Dekalog"/ rozmawiających pośpiesznie ~~na~~ przed klatką schodową. Ewa zabiera Januszowi kluczyki do samochodu i odjeżdża, po chwili Janusz biegnie ~~z samochodem~~ przez plac przed domem. Reiner idzie za nim i widzi, że samochód z Ewą w środku czeka na Janusza za zakrętem. */scena z udziałem Reiner/*

12. Słyszemy rozmowę Janusza z Ewą w samochodzie. Dalszy ciąg ich poszukiwań w noc wigilijną oglądamy słuchając monologu Reiner. Mówi on, że nigdy przedtem nie widział tej kobiety z Januszem i jeśli chciałby iść tokiem swoich myśli z kościoła to może sobie wyobrazić, że ~~kobieta~~ samotna kobieta w tą noc gotowa jest na wszystko żeby tylko nie być samą. */monolog off/*

13. Reiner sam w swoim mieszkaniu puszcza sobie z adapteru niemieckie kolędy. W monologu /off/ mówi jak mógłby sobie wyobrazić dalszy przebieg wypadków między Ewą i Januszem.

14. Podążając za wyobrażeniami Reiner oglądamy ostatnią rozmowę Janusza i Ewy w której wyjaśniają się motywy ~~Ewy~~ postępowania Ewy. Przy koń-

cu tej sceny, kiedy Janusz już odjeżdża słyszymy monolog /off/ Reiner'a. Mówi on, że nie wie jak to było naprawdę, ale mogło być tak jak sobie wyobraził, a tej kobiety /Ewy/ nie spotkał już przed swoim domem nigdy więcej. ~~XXXXX~~ Jeśli widział Janusza to zawsze z żoną i dziećmi, tak jak należy./monolog off/

15. Reinerowi podoba się jedna z sąsiadek. Jeśli spotyka ją w windzie czy sklepie uśmiecha się do niej i ona też odwzajemnia uśmiech. Któregoś dnia Reiner przy okazji zdawkowej rozmowy w oczekiwaniu na windę dowiadyuje się że dziewczyna ma na imię Ania i że jest studentką szkoły teatralnej. Reiner'a bardzo to ciekawi. Ania obiecuje mu, że jeśli będzie miał ochotę, może zaprosić go na swoje przedstawienie w którym ma grać Julię z dramatu Szekspira. /sceny z udziałem Reiner'a i Ani z IV odcinka cyklu "Dekalog"/

16. Widzimy Anię na próbie ~~Hamleta~~ ^{"ROMEO I JULIA"} w szkole teatralnej. /IV odcinek cyklu "Dekalog"/

17. Wracając z pralni ze stertą czystej bielizny Reiner widzi jak ~~panx~~ "pomoc drogowa" rozładowuje przywiezioną na platformie Ładę. Reiner przygląda się pracy rozładowawcza a potem dostrzega w szoferce pomocy drogowej Anię i jej ojca. Siedzą ~~x~~ bardzo poważni, rozmawiają o czymś czego Reiner nie słyszy. Kiedy uśmiechnięty podchodzi do szoferki by przywitać się ~~xx~~ nie zauważają go i Reiner musi odejść. Ogląda się jeszcze za siebie. W komentarzu /off/ wyjaśnia, że facet w szoferce to ojciec Ani. Reiner lubi tego człowieka, choć go nie zna. Nie rozumie, co mogło się stać. /scena z IV odcinka cyklu "Dekalog" z udziałem Reiner'a, monolog off/

18. ~~Myxogładz~~ Oglądamy kluczową scenę między Anią i Michałem /IV odcinek cyklu "Dekalog"/ Wszystko się tu wyjaśnia.

19. Reiner spotyka Anię ~~xxxxxx~~ ^{"ROMEO I JULIA"}. Pyta o zaproszenie na ~~Hamleta~~. Ania odpowiada, że nie będzie grać Julii. Ma podkrążone oczy, źle wygląda. Czy coś się stało? - pyta Reiner. Nic - odpowiada Ania i odchodzi.

20. Reiner chce jechać na uniwersytet. Dostrzega mężczyznę myjącego taksówkę. Przechodzi obok, mija go. W komentarzu /off/ wyjaśnia, że nie

- ~~Reiner~~ jeździ tą taksówką, choć jej właściciel jest jego sąsiadem. „To antypatyczny człowiek,“ wyjaśnia Reiner, „boję się zawsze że wsiadając do jego samochodu ~~zabije go~~ zabłocę dywanik a on będzie wrzeszczał.“ Reiner wsiada do autobusu. /obie sceny z udziałem Reinerja, ~~scena z taksówkarzem z V odcinka cyklu "Dekalog", monolog off/ (log off).~~
20. Reiner jedzie autobusem przez miasto. W monologu /off/ żałuje, że nie wsiadł jednak ~~w nią~~ do tej taksówki. Gdyby wsiadł, jej właściciel prawdopodobnie nie zostałby tego dnia zamordowany./scena z udziałem ~~Reinerja~~ Reinerja, monolog off/.
21. Sceny zabójstwa taksówkarza. /odcinek V cyklu "Dekalog"/
22. Scena ogłoszenia wyroku na zbrojcy. Być może na sali rozpoznajemy Reinerja. /odcinek V cyklu "Dekalog"/ Reiner siedząc na sali sądowej ~~Reiner~~ wyobraża sobie, monolog off, jak wygląda wykonanie kary śmierci. /scena z udziałem Reinerja, monolog off/
23. Wykonanie wyroku śmierci. /skrócona scena V odcinka cyklu "Dekalog"/
24. Refleksja Reinerja na temat kary śmierci. Jest on jej przeciwnikiem./do kamery/
25. W nocy budzi Reinerja jakiś hałas. Kiedy wygląda na korytarz widzi jak z drzwi naprzeciwko sanitariusze ~~wyprawiają~~ wynoszą na noszach chłopaka z zabandażowanymi ~~x~~ przegubami rąk. To Tomek z VI odcinka cyklu "Dekalog". Reiner nie może już zasnąć i po jakimś czasie słyszy że ktoś dobija się do drzwi, z których niedawno wyniesiono chłopca. Wygląda przez wizjer i widzi Magdę /z VI odcinka cyklu/, której gospodyni nie wpuszcza do domu. /sceny z VI odcinka cyklu ~~z wprowadzoną osobą Reinerja~~ z wprowadzoną osobą Reinerja./ Kiedy Reiner znów nie może zasnąć z jego monologu/off/ ~~Reiner~~ dowiadujemy się o historii Tomka i Magdy.
26. Reiner po jakimś czasie nadaje na poczcie list polecony. W urzędniku w sąsiednim okienku poznaje Tomka, widzi jego obandażowane jeszcze dłonie. Po wyjściu Reinerja na pocztę odbywa się finałowa scena VI odcinka.
27. W czasie pracy w domu /Reiner próbuje przekładów współczesnej poezji polskiej/ od czasu kiedy ~~Reiner~~ się tu wprowadził

Reinerowi przeszkadzały dźwięki, których nie potrafił określić. Dopiero po jakimś czasie zlokalizowały ich pochodzenie: biegły kanał~~em~~ w którym przeprowadzane są rury, z góry. ~~Ponieważ~~ Ponieważ dźwięk mu przeszkadzał, a w dodatku nie mógł jego określić jego charakteru poszedł piętro wyżej. Okazało się, że tam w małym pokoju Stefan /z ~~VII~~ VII odcinka cyklu/ buduje swoje organy. To było dla Reiner~~a~~ zasakujące - ogromne organy w malutkim pokoju i człowiek który cały swój wolny czas poświęcił ich budowie. /scena z udziałem Reiner~~a~~/.

28. Reiner pracuje w swoim mieszkaniu. W monologu /off/ opowiada o nowym znajomym, ~~Mówi~~ który zacieka~~wił~~ go co najmniej tak samo jak jego organy. Reiner mówi też, że ~~któś~~ przez kilka kolejnych dni nie słyszał dźwięków, do których się już przyzwycza~~ł~~. Po jakimś czasie, zaniepokojony, poszedł do Stefana. /scena z udziałem Reiner~~a~~, monolog off/.

29. W ~~bardzo~~ oszczędnych słowach Stefan opowiada Reinerowi historię kradzieży dziecka. ~~Trudno~~ Trudno mówić mu o tym dramatycznym, rodzinnym zdarzeniu. /scena z udziałem Reiner~~a~~/

30. Opowiadanie Stefana ilustrowane jest kilkoma scenami z ~~VII~~ VII odcinka cyklu "Dekalog". /sceny z ~~VII~~ VII odcinka cyklu/

31. Oglądamy Zofię /bohaterkę VIII odcinka cyklu/ ~~najeżdżającą~~ na podwórze Uniwersytetu swoim trabantem. Z monologu Reiner~~a~~ /off/ ~~poznamy~~ dowiadujemy się kim jest Zofia. /monolog off/.

32. Monolog Reiner~~a~~ /off/ wprowadza nas w scenę ~~na~~ w auli ~~uniwersytetu~~, kiedy Elżbieta opowiada swoją okupacyjną historię. Potem już oglądamy scenę do końca. Następnie oglądamy scenę na korytarzu już bez monologu. Następnie oglądamy scenę w mieszkaniu Zofii też bez monologu Reiner~~a~~. /sceny z VIII odcinka cyklu/

33. Reiner opowiada do kamery o wizycie ~~Elżbiety~~ Elżbiety u krawca a potem o wizycie ~~u~~ Zofii u syna - księdza. /do kamery/

34. Reiner przed klatką schodową. Ogląda przylepiony do szyby nekrolog. /scena z odcinka X cyklu z udziałem Reiner~~a~~/

35. W monologu Reiner wyjaśnia, że choć człowiek, który właśnie umarł

mieszkał w mieszkaniu obok on, Reiner nigdy go nie widział. Dopiero po jego śmierci dowiedział się, kim był ten człowiek. Opowiada o nim i jego synach. W tym czasie oglądamy skrócone sceny pogrzebu i pierwszych wizyt synów w domu ojca z odcinka X cyklu. /monolog off/.

36. Scena z odcinka X, w której synowie zmarłego dowiadują się o wartości znaczków, które po sobie zostawił, już bez monologu Reinerera.

37. Reiner przygotowuje się do podróży. Pakowanie, zakupy, załatwianie drobnych formalności. W tym czasie Reiner opowiada /off/ o tym, jak dwaj ~~syn~~ bracia, tak różni od siebie ~~zwracają~~ nawzajem i zupełnie różni od ojca zbliżają się do siebie ogarnięci wspólną pasją. Jak rzucają swoje sprawy, swoje zajęcia i swoje rodziny dając pochłonąć się ^{namiętności} pasji, o której przedtem nie mieli pojęcia. /sceny z udziałem Reinerera, monolog off/

38. Oglądamy - krótko - sceny afery kryminalnej dotyczącej "zielonego pejszażu japońskiego". Głos Reinerera/off/ wyjaśnia brakujące w obrazie szczegóły tej afery. /monolog off/

39. Ostatnia scena odcinka X cyklu "Dekalog".

40. Reiner żegna się ze znajomymi - to nie tylko jego, to też i nasi znajomi, bohaterowie zdarzeń w których uczestniczył Reiner i wyjeżdża z Polski. /sceny z udziałem Reinerera/.

41. Sceny pożegnania i wyjazdu Reinerera montowane są równoległe z monologiem Reinerera do kamery. Mówi on o swoich refleksjach z rocznego pobytu w nieznanym sobie przedtem kraju. Poznał tu ludzi zapewne takich samych jak w każdym innym kraju świata. Zetknął się z ich życiem, uczestniczył lub wysłuchał dramatów, które były ich udziałem. Dostrzegł, że ~~nie~~ jeśli przypatrzeć się z bliska w życiu każdego ~~człowieka~~ zwykłego człowieka można ~~zauważyć~~ zauważyć niezwykłość. ~~Historie~~ Historie, które komentował ułożyły mu się w pewien ciąg, który przypomina mu dziesięć przykazań dekalogu. Uważa, że to, odróżnia Polskę i Polaków od krajów i ludzi, które już zna to fakt, że zwracają oni baczniejszą nieco uwagę na moralne aspekty życia i w jakimś sensie poddają moralnej ~~ocenie~~ ocenie a nie pragmatycznej ocenie to, ~~co~~

co im się wydarza. Reiner nie wyciąga z tego zbyt daleko idących wniosków. Jest zadowolony z czasu, który spędził w Polsce. Coś więcej wie.
(scena z uchwyceniem Reinerja, monolog do kamery).

Kolejność, którą proponujemy w powyższym projekcie scenariusza nie jest oczywiście ostateczna. W trakcie dalszych prac można tu wprowadzić daleko idące korekty. Nie wzięliśmy w tym zapisie pod uwagę historii, która jest tematem IX odcinka cyklu "Dekalog". Jest ona zbyt intymna, by mogła być opowiadana z jakiegokolwiek punktu widzenia. Dotyczy tylko dwójki ludzi i nikt nigdy nic o tej sprawie nie może się dowiedzieć. Być może po to, żeby opowiedzieć dłużej o niektórych innych odcinkach należałoby ~~jeszcze~~ wyeliminować z filmu "Dekalog, jedenaście" ~~jakieś~~ ^{jeszcze} ~~jedną~~ jedną czy dwie historie.

Propozycja, którą przedstawiamy wyżej ma pewne wyraźne wady. Wynikają one z natury pomysłu. Zgrupowanie na przestrzeni 1,5 godziny tylu wydarzeń może widzowi wydać się nienaturalne, zwłaszcza że ogromna większość tych wydarzeń ma charakter dramatyczny lub tragiczny. Uważamy więc za słuszne zgłoszenie następującej sugestii: może warto byłoby zastanowić się nad wprowadzeniem osoby Reinerja do jednego ~~z odcinków~~ ^{TYLKO Z} odcinków cyklu "Dekalog". Mamy na myśli nap. odcinek 1 lub, jeszcze lepiej odcinek 8. Zwłaszcza w odcinku 8 jego postać ^{i JEGO POSTAWA} mogłaby znaleźć, naszym zdaniem, głębokie uzasadnienie.